

Klokkendans

Anne Tyler

Klokkendans

Vertaald door Barbara de Lange

2018 Prometheus Amsterdam

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Oorspronkelijke titel *Clock Dance*

© 2018 Anne Tyler

© 2018 Nederlandse vertaling Uitgeverij Prometheus en
Barbara de Lange

Omslagontwerp Dps Design & Prepress Studio naar een ontwerp van
Penguin Random House

Foto omslag Alfred Eisenstaedt/Getty Images

Foto auteur Michael Lionstar

Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best

www.uitgeverijprometheus.nl

ISBN 978 90 446 3715 1

Deel I

1967

Willa Drake en Sonya Bailey gingen de deuren langs om snoeprepen te verkopen. Dat was voor het orkest van hun lagere school, de Herbert Malone-school. Als ze er genoeg verkochten kon het orkest naar het streekconcoers in Harrisburg. Willa was nog nooit in Harrisburg geweest, maar de harde, gruisige klank van de naam sprak haar aan. Sonya was er wel geweest, maar kon zich er niets van herinneren omdat ze toen nog een baby was. Ze zwoeren allebei dat hun leven voorbij was als ze er nu niet naartoe konden.

Willa speelde klarinet. Sonya speelde blokfluit. Ze waren elf jaar. Ze woonden twee straten bij elkaar vandaan in Lark City in Pennsylvania, maar eigenlijk was Lark City geen stad, zelfs geen provinciestadje, en er waren niet eens stoepen, behalve in die ene straat waar de winkels waren. In Willa's verbeelding was een stoep iets geweldigs. Ze had zich voorgenomen om als ze groot was nooit ergens te gaan wonen waar geen stoepen waren.

Vanwege die ontbrekende stoepen mochten ze niet in het donker op straat komen. Daarom gingen ze 's middags op pad met een doos repen, die Willa bij zich hield terwijl Sonya de manilla envelop had voor het geld dat ze hoopten te verdienen. Ze vertrokken vanuit Sonya's huis, waar ze eerst hun huiswerk

hadden gemaakt. Ze moesten Sonya's moeder beloven meteen terug te komen zodra de zon – die toch al zo waterig was in februari – achter de sprietige bomen op Bert Kane Ridge zakte. Sonya's moeder was erg bezorgd, veel bezorgder dan Willa's moeder.

Het was hun bedoeling ver weg te beginnen, bij Harper Road, en dan in hun eigen buurt te eindigen. Aan Harper Road woonde niemand van het orkest, en ze hoopten daar hun slag te kunnen slaan als ze er eerder waren dan de anderen. Het was maandag, de allereerste dag van de snoepverkoopactie; de meeste anderen zouden waarschijnlijk tot het weekend wachten.

De beste drie verkopers kregen een driegangendiner aangeboden met meneer Budd, hun muziekleraar, in een restaurant in Harrisburg, helemaal gratis.

De huizen in Harper Road waren vrij nieuw. In ranchstijl, zoals dat heette. Alles was gelijkvloers en de mensen die er woonden waren ook vrij nieuw: de meeste waren werknemers van de meubelfabriek die een paar jaar daarvoor in Garrettville was geopend. Willa en Sonya kenden er niemand, en dat was wel fijn, want dan hoefden ze zich niet zo opgelaten te voelen wanneer ze zich als verkopers voordeden.

Voordat ze hun eerste huis probeerden bleven ze even achter een grote wintergroene struik staan om zich voor te bereiden. Ze hadden bij Sonya thuis hun handen en gezicht gewassen, en Sonya had haar haar gekamd, dat steil, donker en sluijk was, zodat de kam er soepel doorheen gleed. Willa had voor haar wilde bos blonde krullen een borstel nodig in plaats van een kam, maar Sonya had geen borstel en daarom had Willa het kroezende haar maar zoveel mogelijk met haar handen platgestreken. Sonya en zij droegen bijna eendere wollen jassen met een kap die met nepbont was afgezet, en een spijkerbroek waarvan de pijpen waren omgeslagen zodat je de Schotse ruitjes van de flanellen voering kon zien. Sonya had gypsen aangetrokken, maar Willa droeg

haar schoolschoenen, bruine molières, omdat ze niet eerst langs huis wilde, waar haar jongere zusje haar kon onderscheppen om te vragen of ze mee mocht.

‘Als ze opendoen moet je de hele doos ophouden,’ zei Sonya tegen Willa. ‘Niet alleen maar één reep. En dan vraag je: “Wilt u misschien een paar repen kopen?” Meervoud.’

‘Moet ik dat vragen?’ vroeg Willa. ‘Ik dacht dat jij dat zou doen.’

‘Ik voel me zo stom als ik dat vraag.’

‘Hè? En ik soms niet?’

‘Maar jij kan veel beter met volwassenen omgaan.’

‘En wat doe jij dan?’

‘Ik ga over het geld,’ zei Sonya, en ze zwaaide met haar envelop.

Willa zei: ‘Oké, maar dan moet jij het bij het volgende huis vragen.’

‘Goed,’ zei Sonya.

Natuurlijk was dat goed, want bij het volgende huis ging het vast veel makkelijker. Toch pakte Willa de doos steviger vast, en Sonya draaide zich om en liep voor haar uit het tuinpad op.

Voor dit huis stond een metalen kunstwerk, dat niets anders was dan een hoge, vloeiende kromming, heel modern. De bel werd beschenen door een lampje dat ook overdag licht gaf. Sonya drukte erop. Ergens in huis hoorde je de volle klanken van een tweetonige bel, gevolgd door een diepe stilte, zodat ze al bijna hoopten dat er niemand thuis was. Maar toen kwamen er voetstappen dichterbij; de deur ging open en daar stond een vrouw naar hen te glimlachen. Ze was jonger dan hun moeders en zag er stijlvoller uit, met kort bruin haar en felrode lippenstift, en ze droeg een minirokje. ‘Hallo, meisjes,’ zei ze, terwijl er achter haar een jongetje aan kwam schuifelen dat een autootje aan een touwtje meetrok. ‘Wie is dat, mama? Wie is dat, mama?’ vroeg hij.

Willa keek Sonya aan. Sonya keek Willa aan. Er was iets in Sonya's gezichtsuitdrukking – vol vertrouwen, vol verwachting, met haar vochtige lippen licht vaneen alsof ze tegelijk met Willa iets wilde gaan zeggen – waar Willa ineens om moest lachen, en ze voelde geproest in haar borst opwellen en in haar keel opborrelen. Het plotse, verrassende piepje dat haar ontsnapte vond ze al even komisch – om zich te bescheuren zelfs – en het geproest ging over in schaterend gelach, een heel klaterende lachbui, en naast haar gierde Sonya het uit en sloeg dubbel van het lachen, terwijl de vrouw nog altijd met een vragende glimlach naar hen stond te kijken. Willa vroeg: 'Wilt u misschien...? Wilt u misschien...?' Maar ze kon de zin niet afmaken; ze was slap van de lach, ze stikte bijna.

'Willen jullie soms dat ik iets koop?' opperde de vrouw vriendelijk. Willa snapte dat ze zelf ook waarschijnlijk wel eens de slappe lach had gehad toen ze zo oud was als zij, maar toch niet – o jee –, toch niet zo'n hysterische lachbui, zulke machteloze, overweldigende, onbedaarlijke stuipen. De lachstuipen waren als een vloeistof die Willa's hele lichaam doorstroomde, zodat de tranen over haar wangen liepen en ze krom over haar doos gebogen stond en haar benen tegen elkaar moest drukken om het niet in haar broek te doen. Ze geneerde zich en zag aan Sonya's wanhopige, radeloze gezicht dat zij zich ook geneerde, maar tegelijkertijd was het een heerlijk, los, ontspannen gevoel. Haar kaken deden pijn en haar buikspieren leken zo week als was geworden. Ze had wel ter plekke in een plasje vocht kunnen oplossen.

Sonya gaf het als eerste op. Ze wapperde uitgeput met haar arm in de richting van de vrouw en keerde zich af om over het tuinpad weg te lopen, en zonder nog een woord te zeggen draaide Willa zich ook om en ging haar achterna. Even later hoorden ze de voordeur zacht achter hen dichtgaan.

Ze lachten niet meer. Willa was bekap en leeg en een beetje verdrietig. Sonya voelde zich misschien net zo, want hoewel de

zon nog steeds als een vage bleke munt boven Bert Kane Ridge stond, zei ze: ‘We kunnen beter wachten tot zaterdag. Het is te veel met al het huiswerk dat we hebben.’ Willa bracht er niets tegen in.

Haar vaders gezicht stond droevig toen hij voor haar opendeed. Achter zijn kleine, montuurloze brillenglazen leken zijn blauwe ogen fletser, zonder de gewoonlijke glinstering erin, en met die langzame, onzekere beweging die betekende dat hij in iets teleurgesteld was, streek hij met zijn hand over zijn gladde, kale schedel. Willa’s eerste gedachte was dat hij erachter was gekomen dat ze de slappe lach had gekregen. Ze wist wel dat die kans klein was – en trouwens, het was niets voor hem om iets tegen een lachbui te hebben –, maar hoe moest ze zijn gezichtsuitdrukking anders verklaren? ‘Dag, schat,’ zei hij met een stem die moedeloos klonk.

‘Hoi, pap.’

Hij slofte weer weg naar de woonkamer, en liet haar de voordeur dichtdoen. Hij was nog in zijn witte overhemd en de grijze broek die hij altijd naar zijn werk droeg, maar hij had wel zijn schoenen verruild voor zijn corduroy pantoffels, en moest dus al een tijdje thuis zijn. (Hij gaf techniek op de middelbare school van Garrettville en was altijd veel eerder thuis dan andere vaders.)

Haar zusje zat op het vloerkleed met de krant opgevouwen op de strippagina. Ze was zes en was van de ene op de andere dag van een snoezig meisje in een lelijk kind veranderd – met afgekloven nagels, zonder voortanden en met akelig dunne bruine vlechtjes. ‘Hoeveel heb je verkocht?’ vroeg ze aan Willa. ‘Heb je alles verkocht?’, want Willa had de doos snoep bij Sonya achtergelaten en had alleen haar schooltas bij zich. Willa gooide de schooltas op de bank en rukte haar jas los. Haar blik was gevestigd op haar vader, die niet in de woonkamer bleef staan maar doorliep naar de keuken. Ze ging hem achterna. In de keuken

pakte hij een grillpan van een haak bij het fornuis. ‘Tostiavond!’ zei hij op gespeeld opgewekte toon.

‘Waar is mama?’

‘Je moeder eet vanavond niet mee.’

Ze wachtte tot hij nog iets zei, maar hij was druk in de weer met de knop van de kookplaat, waarna hij een klontje boter in de pan deed en weer aan de knop draaide toen de boter ging spetteren. Hij begon zachtjes te fluiten, een of ander onbestemd deuntje.

Willa liep terug naar de woonkamer. Elaine had de strips uit en vouwde de krant op – nog zo’n veeg teken: de moeite die ze ineens nam, de poging tot netheid. ‘Is mama boven?’ vroeg Willa fluisterend.

Elaine schudde nauwelijks zichtbaar haar hoofd.

‘Is ze weg?’

‘Hmm-mm.’

‘Wat is er gebeurd?’

Elaine haalde haar schouders op.

‘Was ze kwaad?’

‘Mm-mmm.’

‘Waarover?’

Weer dat schouderophalen.

Nou ja, het ging toch altijd over hetzelfde? Hun moeder was de knapste moeder van de hele school, en de vlotste en de leukste om te zien, maar dan gebeurde er ineens iets en kwam er een knallende ruzie. Het begon vaak met haar vader. Het kon ook beginnen met Willa of Elaine, maar meestal met hem. Je zou toch verwachten dat hij er iets van leerde, dacht Willa. Maar wat moest hij eigenlijk leren? Voor Willa was hij volmaakt zoals hij was, en ze hield meer van hem dan van wie ook ter wereld. Hij was grappig, aardig en zachtzinnig, en hij was nooit prikkelbaar zoals Sonya’s vader en liet geen boeren aan tafel zoals die van Madeline. Maar dan zei haar moeder tegen hem: ‘O, ik ken jou!’

Ik heb je wel door! Met je eeuwige “Ja, schat, nee, schat”, de vermoorde onschuld.’

De vermoorde onschuld. Willa wist niet precies wat dat betekende. Maar hij moest toch iets fout hebben gedaan. Ze plofte neer op de bank en keek naar Elaine, die de opgevouwen krant keurig netjes boven op een stapeltje tijdschriften legde. ‘Ze zei dat ze het zat was,’ vertelde Elaine even later. Ze sprak met een iel stemmetje en bewoog amper haar lippen, alsof ze niet wilde laten zien dat ze praatte. ‘Ze zei dat hij zelf maar eens moest proberen het huishouden te doen als hij dacht dat hij het zo goed kon. Ze zei dat hij een heilig boontje was. Ze noemde hem “de heilige Melvin”.’

‘Heilige Melvin?’ vroeg Willa. Ze trok rimpels in haar voorhoofd. Dat klonk juist als iets goeds. ‘En wat zei hij toen?’ vroeg ze.

‘Eerst niks. Toen zei hij dat hij het jammer vond dat ze er zo over dacht.’

Elaine ging naast Willa op de bank zitten, op het uiterste randje.

De woonkamer was niet zo lang geleden opgeknapt en was moderner dan eerst. Hun moeder had interieurboeken geleend uit de bibliotheek van Garretville, en een van haar vriendinnen van het theatercollectief was langsgesproken met lappen stof, die ze op de bank en de rugleuning van de bijpassende stoelen hadden gedrapeerd. Bij elkaar passende meubels waren uit, zei hun moeder. Nu was de ene stoel bekleed met blauwige tweed en de andere was blauw-met-groen gestreept. Het kamerbrede tapijt was vervangen door een gebroken wit kleed met franje, zodat de donkere houten vloer eromheen zichtbaar bleef. Willa miste het kamerbrede tapijt. Het was een oud huis van witte planken, die klepperden als het hard waaide, en dankzij het tapijt had het ietsje steviger en warmer aangevoeld. Ook miste ze het schilderij boven de open haard waarop een schip met volle zeilen stond af-

gebeeld op een fletse zee. (Nu hing er een soort van afbeelding van een wazige cirkel.) Maar op de rest was ze trots. Sonya zei dat Willa's moeder van haar hún duffe oude woonkamer ook mocht komen opknappen.

Hun vader verscheen met een bakspaan in zijn hand in de deur-opening. 'Erwtjes of sperziebonen?' vroeg hij.

Elaine antwoordde: 'Kunnen we niet naar Bing's Drive-In, pap? Alsjeblieft?'

'Wát!' zei hij met een beledigd air. 'Wil jij liever fastfood van de drive-in dan mijn befaamde tosti à la maison?'

Het enige wat hij kon maken waren tosti's. Hij grilde ze in een gloeiend hete pan en er kwam een scherpe, zoutige geur af die Willa was gaan associëren met de afwezigheid van haar moeder – haar migraines en haar toneelrepetities en de keren dat ze met slaande deuren was vertrokken.

Elaine zei: 'Tammy Denton gaat elke vrijdagavond met de hele familie naar Bing's.'

Hun vader sloeg zijn ogen ten hemel. 'Heeft Tammy Denton soms geld gewonnen bij de paardenrennen?'

'Hoezo?'

'Of heeft ze een fortuin geërfd van een rijke tante? Heeft ze misschien een schatkist in haar achtertuin gevonden?'

Komisch wiebelend met de vingers van zijn vrije hand kwam hij op Elaine af, dreigend haar te kietelen, en Elaine gilte het uit en deinsde lachend weg om zich achter Willa te verstoppen. Willa deed niet mee. Ze zat stijf rechtop en trok haar ellebogen in. 'Wanneer komt mama terug?' vroeg ze.

Haar vader kwam overeind en zei: 'O, heel gauw.'

'Zei ze waar ze naartoe ging?'

'Nee, maar weet je wat? We kunnen best cola drinken bij het eten, dacht ik zo.'

'Lekker!' zei Elaine, die achter Willa omhoogkwam.

Willa zei: 'Is ze met de auto weg?'

Hij streek met zijn hand over zijn schedel. ‘Eh, ja,’ zei hij.

Dat was niet best. Het betekende dat ze niet gewoon de straat uit was gelopen naar het huis van haar vriendin Mimi Prentice; ze kon overal naartoe zijn. ‘Bing’s Drive-In gaat dus niet door,’ zei Elaine bedroefd.

Willa viel tegen haar uit. ‘Hou je kóp over Bing’s Drive-In!’ Elaines mond viel open. Hun vader zei: ‘Lieve help.’

Maar toen kwam er rook uit de keuken en hij zei ‘O-o’, en rende terug om daar met potten en pannen te gaan rammelen.

Hun auto was oud en één spatbord had een andere kleur van de keer dat hun moeder op de snelweg tegen de vangrail was gereden, en hij lag altijd bezaaid met de troep van hun vader – kartonnen bekertjes, beduimelde tijdschriften, snoepwikkels en post met koffiekeringen erop. Hun moeder wilde al jaren een eigen auto, maar daar waren ze te arm voor. Zij zei dat ze te arm waren. Hun vader zei dat ze het goed hadden. ‘We hebben toch genoeg te eten?’ vroeg hij aan zijn dochters. Ja, en ze hadden ook een moderne nieuwe woonkamer, dacht Willa, en toen die woorden bij haar bovenkwamen was ze een en al hoon en verbittering en voelde ze zich onverwachts volwassen.

De tosti’s zagen er schilferig uit doordat hun vader de zwarte stukken eraf had geschraapt, maar ze smaakten goed. Helemaal met cola erbij. Als groente hadden ze sperzieboontjes – uit de diepvries en net niet lang genoeg opgewarmd, waardoor ze nat-tig waren en tussen Willa’s kiezen knersten toen ze kauwde. De meeste verstopte ze onder de broodkorstjes.

Wanneer hun vader voor het avondeten zorgde deed hij niet aan franje, zoals alle rommel van tafel ruimen voordat hij begon te dekken, de papieren servetjes in driehoekjes gevouwen onder het bestek leggen of de rolgordijnen neerlaten tegen de donkerte en de kou die tegen de ruiten drukten. Willa kreeg er een leeg gevoel van. Ook leek zijn voorraad gespreksonderwer-

pen uitgeput. Hij zei weinig aan tafel en raakte zijn bord amper aan.

Na het eten ging hij naar de woonkamer om net als altijd de tv aan te zetten voor het journaal. Meestal ging Elaine dan met hem mee, maar die avond bleef ze in de keuken bij Willa, die de tafel moest afruimen. Willa zette de vuile borden op een stapeltje naast de gootsteen op het aanrecht, nam de pan van de kookplaat, liep ermee naar de woonkamer en vroeg aan hun vader: ‘Wat zal ik met de boontjes doen?’

‘Wat?’ zei hij. Hij zat naar Vietnam te kijken.

‘Moet ik ze bewaren?’

‘Hè? Nee. Ik weet niet.’

Ze wachtte. Ze voelde dat Elaine haar als een hondje was gevolgd en achter haar stond. Uiteindelijk zei ze: ‘Zou mama ze willen als ze straks misschien thuiskomt?’

‘Gooi maar gewoon weg,’ zei hij na een korte stilte.

Toen ze zich omdraaide om terug te gaan naar de keuken, botste ze tegen Elaine op; zo dicht was Elaine bij haar gebleven.

In de keuken gooide ze de boontjes in de vuilnisbak en zette de pan op het aanrecht. Ze nam de tafel af met een vochtig vaatdoekje, dat ze daarna over de kraan hing, en toen deed ze het keukenlicht uit en gingen zij en Elaine terug naar de woonkamer om naar de rest van het journaal te kijken, ook al was dat saai. Ze zaten aan weerskanten van hun vader, dicht tegen hem aan, en hij sloeg zijn armen om hen heen en kneep af en toe in hun schouder, maar verder was hij erg stil.

Maar toen het journaal voorbij was leek hij zich te vermannen. ‘Zullen we een potje mens-erger-je-niet spelen?’ vroeg hij, terwijl hij energiek in zijn handen wreef. Willa had eigenlijk wel genoeg van mens-erger-je-niet, maar zei ‘Ja, ja!’ op dezelfde enthousiaste toon als hij, en Elaine ging het bord pakken.

Ze speelden aan de salontafel, de twee meisjes op de grond en hun vader op de bank omdat hij te oud en te stram was, zei hij

altijd, om op de grond te zitten. In theorie moest het spel Elaine helpen met leren rekenen; ze telde nog steeds op haar vingers als ze iets moest optellen. Maar die avond probeerde ze het niet eens. Toen ze een vier en een twee gooide verkondigde ze: 'Één-twee-drie-vier; één-twee', waarbij ze haar pion zo hard op elke positie liet neerkomen dat de andere pionnen ervan wankelden. 'Zes,' zei haar vader corrigerend. 'Je moet ze optellen, liefje.' Elaine ging gewoon naar achteren zitten en toen ze weer aan de beurt was telde ze tot vijf en daarna tot drie. Die keer zei hun vader niets.

Voor Elaine was het om acht uur bedtijd en voor Willa om negen uur, maar toen hun vader Elaine die avond naar boven stuurde om haar pyjama aan te trekken, ging Willa mee om ook haar pyjama aan te trekken. Ze sliepen samen op één kamer in eendere bedden, die tegenover elkaar tegen de muur stonden. Elaine kroop in het hare en vroeg: 'Wie gaat er voorlezen?', want meestal deed hun moeder dat. Willa zei: 'Ik doe het wel', terwijl ze bij Elaine onder de dekens schoof en *Het kleine huis op de prairie* van het nachtkastje pakte.

Willa stelde zich de vader in het boek altijd voor als hun vader. Dat sloeg nergens op, want op het omslag stond de vader afgebeeld als een man met een grote bos haar en een baard. Maar hij had wel de rustige, beredeneerde manier van doen van hun vader, en altijd als hij in het verhaal iets zei probeerde Willa zijn woorden met de hese stem van haar vader uit te spreken, en met dezelfde zachte klanken.

Toen het hoofdstuk uit was zei Elaine: 'Nog een', maar Willa sloeg het boek dicht en zei: 'Niks daarvan, wacht maar tot morgen.'

'Is mama morgen weer thuis?'

'Tuurlijk,' zei Willa. 'Wat dacht je? Ik durf te wedden dat ze vanavond al thuiskomt, vast en zeker.'

Toen stapte ze uit het bed van Elaine en liep naar de deur met

de bedoeling haar vader te roepen om te vragen of hij boven wilde komen en hen instoppen, maar hij was aan de telefoon; dat hoorde ze aan zijn extra harde stem en de stiltes tussen de zinnen. ‘Uitstekend!’ zei hij enthousiast, en na een korte stilte: ‘Kwart over zeven is prima. Ik moet zelf ook vrij vroeg beginnen.’ Hij moest meneer Law aan de lijn hebben, die wiskunde gaf op de middelbare school, of anders mevrouw Bellows, de onderdirectrice. Ze woonden allebei hier in Lark City en gaven hem wel eens een lift als Willa’s moeder de auto nodig had.

Ze zou morgen dus níet thuis zijn, zo te horen. Ze was nog nooit een hele nacht weggebleven.

Willa deed het licht uit, liep naar haar eigen bed en kroop onder de dekens. Ze lag op haar rug, met haar ogen wijd open. Ze was klaarwakker.

Stel dat hun moeder helemaal nooit meer thuiskwam?

Ze was niet altijd boos. Er waren heel veel goede dagen. Op goede dagen bedacht ze de leukste plannetjes voor hen drieën – dingen om te schilderen, dingen om het huis mee te versieren, sketches om in de vakantie op te voeren. En ze had een mooie zangstem, zuiver en klaterend. Als Willa en Elaine erom bedelden bleef ze soms na bedtijd op hun kamer voor hen zingen, en terwijl zij in slaap soesden stond hun moeder op en liep ze achteruit naar de deur, nog steeds zingend, alleen zachter, en dan bleef ze helemaal tot beneden toe zingen totdat het geluid langzaam verstomde. Willa vond het fijn als ze ‘Beneden in het dal’ zong – vooral het gedeelte waarin ze iemand vroeg haar een brief te schrijven en met de post te sturen, per adres de gevangenis van Birmingham. Het was zo’n eenzaam liedje dat Willa er al verdrietig van werd nu ze het in haar hoofd hoorde. Maar het was een zoet en zwaar, prettig soort verdriet.

De volgende ochtend floot hun vader in de deuropening zijn speciale deuntje om hen te wekken. *Fiet-fiet!* floot hij – precies

de eerste maten van 'Dixie', dacht Willa altijd. Ze was al een eeuwigheid wakker, maar deed op een overdreven manier haar ogen open en rekte zich geeuwend uit. Ze wist al dat hun moeder nog niet terug was. Het huis klonk hol, en het leek te kwetsbaar in het matte witte licht dat door de ramen viel.

'Goeiemorgen, liefje,' zei haar vader. 'Ik heb jullie zo lang mogelijk laten slapen, maar ik moet al weg voordat jullie bus komt. Denk je dat jij jullie allebei klaar kan maken voor school?'

Willa zei: 'Oké.' Ze kwam overeind en keek naar Elaine, die op haar zij lag met haar gezicht naar haar toe. Op dat moment deed Elaine haar ogen open en knipperde. Willa had het gevoel dat zij ook allang niet meer sliep.

'Ik heb de sleutel op de keukentafel gelegd,' zei hun vader. 'Hang die om je nek, goed? Voor het geval dat er niemand is als jullie vanmiddag thuiskomen.'

'Oké,' zei Willa nog eens.

Hij wachtte om te zien dat ze echt uit bed kwam, zwaaide even naar hen allebei en ging weer naar beneden. Even later toeterde er buiten een auto en hoorde ze de voordeur open- en dichtgaan.

Ze trokken hun kleren van de vorige dag weer aan, want Willa had geen zin om allerlei beslissingen te moeten nemen. Toen haalde ze een borstel door haar haar. Elaines haar zat nog in de twee dunne vlechtjes en ze beweerde dat het niet overnieuw hoefde te worden gevlochten, maar Willa zei: 'Ben je gek? Ze zitten helemaal los.' Ze haalde Elaines vlechten uit en borstelde haar haar terwijl Elaine ineenkromp en van haar weg deinsde, en vlocht het opnieuw. Toen ze het tweede elastiekje erom deed voelde ze zich goed en praktisch, maar toen zei Elaine: 'Ze zitten niet goed.'

'Hoe bedoel je?'

'Ze zitten te los.'

'Het is precies zoals mama het altijd doet,' zei Willa.

Dat was volkomen waar, maar Elaine ging in de spiegel op de

kastdeur kijken en toen ze zich weer omdraaide stonden de tranen in haar ogen. ‘Ze zijn niet hetzelfde!’ jammerde ze. ‘Ze zijn helemaal slap!’

‘Nou, ik heb mijn best gedaan, hoor! Jeetje!’

De tranen rolden uit Elaines ogen, over haar wangen, maar ze zei niets meer.

Als ontbijt namen ze Cheerios, een pakje sinaasappelsap en hun kauwbare vitaminepillen. Daarna ruimde Willa af en veegde het tafelblad schoon. Het aanrecht stond nu vol vuile vaat, van de vorige avond en van het ontbijt, en dat was een erg mistroostig gezicht.

Hun vader had voor zichzelf koffiegezet, zag ze, maar hij had geen kom of bord achtergelaten, en had dus waarschijnlijk niets gegeten.

Ze was bang dat ze de schoolbus zouden missen – ze was niet gewend om zelf te bepalen hoeveel tijd ze hadden – en daarom trokken ze haastig hun jas en wanten aan en liepen op een holletje naar buiten, de straat uit naar de bushalte, waar ze veel te vroeg aankwamen. De bushalte was een hokje met een oude, afgebladderde advertentie voor snuiftabak en een bankje, en ze gingen vlak naast elkaar zitten, met hun schooltas dicht tegen zich aan tegen de kou, en bliezen ongelukkig wolkjes witte adem uit. Het werd beter toen de anderen erbij kwamen – Eula Pratt en haar broertje en de drie jongetjes Turnstile. Ze dromden met zijn allen samen in het hokje en wiegelden heen en weer onder het maken van rilgeluidjes, en Willa kreeg het al bijna warm.

Meestal zat Elaine in de bus naast Natalie Dean, maar die ochtend liep ze achter Willa aan naar achteren, waar Sonya een plaats voor Willa vrijhield, en ging bij hen op de lege plaats aan de andere kant van het gangpad zitten. Haar vlechtjes zagen er inderdaad slordig uit. En de kwastjes aan het eind waren te lang. Hun moeder hield altijd maar twee centimeter over.

Sonya zei dat ze er nog eens over had nagedacht en dat ze

volgens haar niet bij allerlei vreemden hoefden aan te bellen als ze het snoep gewoon aan hun familie zouden verkopen. ‘Ik heb vier ooms van mijn moeders kant,’ zei ze, ‘en een oom en twee tantes van mijn vaders kant, alleen wonen die tantes wel ver weg. Maar dat geeft niet; ze kunnen het geld opsturen en dan bewaar ik het snoep tot de volgende keer dat ze op bezoek komen.’

‘Jij hebt een veel grotere familie dan ik,’ zei Willa.

‘En verder mijn oma Bailey; nou ja, dat is logisch. Maar mijn andere opa en oma zijn dood.’

Willa’s grootouders leefden nog, beide paren, maar ze zag hen niet vaak. Nou ja, de ouders van haar vader zag ze nooit, omdat Willa’s moeder zei dat ze helemaal niets met hen gemeen had. Ze woonden trouwens op het land en konden hun vee niet alleen laten. De ouders van haar moeder kwamen wel af en toe op feestdagen uit Philadelphia, maar niet vaak en nooit erg lang, maar haar moeder was niet zo dol op haar broer en zus en die kwamen haast nooit op bezoek. Ze zei dat haar broer altijd het lievelingetje was geweest, omdat hij een jongen was, en haar zus was ook een lieveling, omdat zij de jongste was, en het leukst om te zien; haar zus was een verwend nest, zei ze. Willa wist bijna zeker dat haar moeder minachtend zou snuiven als ze zou voorstellen het snoep aan hen te verkopen. En als ze echt zo verschrikkelijk waren zouden ze bovendien waarschijnlijk toch nee zeggen.

‘Misschien ga ik alleen maar langs bij de mensen in mijn eigen straat,’ zei ze tegen Sonya. ‘Dat is in elk geval makkelijker dan bij vreemden.’

‘Oké, maar denk eraan, Billy Turnstile woont ook bij jou in de straat. Je moet wel opschieten, anders is hij je overal voor.’

Met samengeknepen ogen keek Willa even naar Billy. Hij zat met zijn broertje te stoeien en probeerde iets lekkers in cellofaan uit zijn handen te trekken. ‘Billy Turnstile is zo’n stoere jongen,’ zei ze. ‘Wedden dat hij het niet eens probeert?’

‘O ja, ik heb ook nog een peettante,’ zei Sonya.

‘Wat een geluk heb jij toch,’ verklaarde Willa.

Als ze later groot was zou ze met iemand trouwen die ook een grote, hechte, gezellige familie had. Hij zou met iedereen kunnen opschieten – hij zou precies zo’n man zijn als haar vader, aardig en gemoedelijk – en iedereen zou dol zijn op haar en haar als familie behandelen. Ze zou zes of acht kinderen krijgen, de helft meisjes en de helft jongens, en die zouden in hun kindertijd met die hele horde neefjes en nichtjes spelen.

‘Je zusje zit te huilen,’ merkte Sonya op.

Willa keek even opzij en zag dat Elaine haar neus afveegde aan haar want. ‘Wat is er?’ riep ze naar haar.

‘Niets,’ zei Elaine met een klein stemmetje. Op de bovenkant van haar want zat een glinsterende streep, als een spoortje lijm. ‘Niks aan de hand,’ zei Willa tegen Sonya.

Maar halverwege de schooldag, vlak na Willa’s middagpauze, kwam de schoolverpleegkundige naar haar lokaal om de leraar te vragen of Willa Drake weg mocht. ‘Je zusje heeft buikpijn,’ zei ze tegen Willa toen ze naar haar spreekkamer liepen. ‘Niets ernstigs, denk ik, maar ik kan je moeder niet te pakken krijgen en je zusje vroeg of jij bij haar wilt blijven.’

Eerst voelde Willa zich hierdoor belangrijk. ‘Het zal wel psychisch zijn,’ zei ze op deskundige toon, en toen ze in de kamer kwamen ging Elaine rechtop zitten in haar bed, kennelijk blij haar te zien, en de verpleegster trok een stoel voor Willa bij. Maar toen ging Elaine weer liggen, met haar arm over haar ogen, en had Willa niets te doen. Ze keek naar de verpleegster, die aan haar bureau aan de andere kant van de kamer formulieren zat in te vullen. Ze bekeek een kleurige affiche over het belang van handen wassen. Er klopte iemand aan – mevrouw Porter van de zesde klas – en de zuster ging de gang op om met haar te praten, met de deur op een kier, zodat Willa de zevendeklassers in groep-

jes voorbij zag komen op weg naar de kantine. Eén jongen gaf een andere een por met zijn elleboog zodat die struikelde, en mevrouw Porter zei: ‘Dat heb ik wel gezien, Dickie Bond!’ Haar stem schalde door de gang alsof ze vanuit een zeeschelp sprak, net als de stem van het meisje uit de zevende dat zei ‘...rare roze-oranjeachtige kleur waardoor mijn tanden geel leken...’

Kwamen al die kinderen uit een volkomen gelukkig gezin? Hielden ze geen van allen iets verborgen dat thuis gebeurde? Zo leek het. Het leek of ze zich over niets anders druk maakten dan de middagpauze, hun vriendinnetjes en lippenstift.

De zuster kwam weer binnen en deed de deur dicht, en de geluiden uit de gang verstomden. Toch hoorde Willa nog wel dat de repetitie van het orkest begon. Verdorie. Ze vond muzikales leuk. Ze repeteerden de ‘Glijdende dans van de meisjes’ van Borodin. De eerste paar maten klonken zo zacht en onzeker – zwákke maten, vond ze altijd – dat het even duurde voordat ze ze herkende, maar ze klonken allengs krachtiger in de hoofdmelodie. Het was de melodie van ‘Vreemdeling in het paradijs’, en de stoere jongens achter in de klas bromden altijd: ‘Neem mijn hand, ik ben een spin in ’t aardbei-ijs...’ totdat meneer Budd met zijn dirigeerstokje op zijn muziekstandaard tikte. Meneer Budd was heel knap en stevig gespierd, en had lange goudblonde krullen. Je zou hem zo voor een popster kunnen aanzien. Als Willa het meeste snoep wist te verkopen en met hem uit eten mocht, zou ze geen stom woord kunnen uitbrengen. Ze wilde bijna niet eens met hem uit eten.

Het orkest stopte en begon opnieuw. Hetzelfde zwakke begin, hetzelfde ‘Neem mijn hand...’, maar nu harder en zelfverzekerder.

‘Is mama er straks als we thuiskomen?’ vroeg Elaine.

Willa keek haar even aan. Ze had haar arm laten zakken en haar wenkbrauwen bezorgd gefronst.

‘Natuurlijk,’ zei Willa.

Natuurlijk zou ze er zijn, maar toch zei Willa na school in de bus tegen Sonya dat ze niet mee naar haar huis kon. ‘Ik moet op mijn zusje passen,’ zei ze. Ze zei het op een fluisterton, zodat haar zusje het niet kon horen. Die zat weer in haar eentje aan de andere kant van het gangpad.

Aan de voorkant van hun huis viel niet te zien of er iemand binnen was. Er brandde geen lamp achter de ramen, maar het was nog licht. Het gras zag er slap, platgetrapt uit en de bladeren van de rododendronstruik bij de veranda waren strak opgerold, als sigaren; zo koud was het. Willa viste het koord met de sleutel uit haar jas. Ze had wel eerst kunnen aanbellen, maar ze wilde niet dat haar zusje moest wachten terwijl er dan niets gebeurde.

In de hal tikte de stilte. In de zitkamer bewoog alleen een gordijnzoom die over een radiator heen en weer schoof. ‘Ze is er niet,’ zei Elaine met dat kleine stemmetje van haar.

Willa gooide haar schooltas op de bank. ‘Geef haar de tijd,’ zei ze.

‘Maar we hebben haar al zo veel tijd gegeven! We hebben haar al de hele nacht gegeven!’

‘Tijd om na te denken’, zo noemde hun vader dat. Hun moeder kon stampvoeten en tegen hem schreeuwen, of Willa een klap in haar gezicht geven (dat brandende, beschamende gevoel als je een klap in je gezicht krijgt – zo bang ben je voor je ogen), of Elaine als een lappenpop door elkaar rammelen, en daarna met beide handen aan haar eigen haar trekken zodat het in bosjes aan weerskanten bleef staan, ook nadat ze het had losgelaten. En voordat je het wist was ze weg en bleef het hele huis geschokt en trillend achter, en dan zei haar vader: ‘Laat maar, ze heeft gewoon tijd nodig om na te denken.’ Hij leek totaal niet ongerust. ‘Ze is alleen maar oververmoeid,’ zei hij dan.

‘Andere mensen zijn ook wel eens oververmoeid,’ had Willa een keer tegen hem gezegd, ‘maar die doen dan niet zoals zij.’

‘Ja, maar je weet hoe fijngevoelig ze is.’

Willa vroeg zich af hoe hij zo begripvol kon blijven terwijl hij zelf nóóit zijn zelfbeheersing verloor – zelfs nog nooit iets met stemverheffing had gezegd, voor zover zij het zich kon herinneren.

Ze had liever gehad dat hij er nu was. Hij was meestal om vier uur thuis, maar daar konden ze die dag niet op rekenen, omdat hij met iemand anders moest meerijden.

‘Wil je iets eten?’ vroeg ze aan Elaine. ‘Wat dacht je van koekjes en een glas melk?’

‘Koekjes misschien wel.’

‘Geen melk, dan ook geen koekjes!’

Dat zei hun moeder altijd; Willa praatte op de vrolijke, zangerige toon van haar moeder. Maar het kostte wel moeite.

Ze schonk in de keuken een glas melk in en zette het op tafel met twee Oreó's erbij. Zelf nam ze niets, want ze had zo'n raar gevoel in haar keel, alsof er iets in was blijven steken. Ze haalde haar schooltas van de bank en nam die mee naar de eetkamer, waar ze altijd haar huiswerk deed. Maar nog voordat ze was begonnen kwam Elaine met haar koekjes en zonder de melk tegenover haar zitten. Eersteklassers hadden geen huiswerk en daarom vroeg Willa: ‘Heb je zin om te kleuren?’

Elaine schudde alleen maar haar hoofd.

Willa besloot haar te negeren. Ze haalde haar wiskundehuiswerk tevoorschijn en begon, maar was zich de hele tijd bewust van de blik van haar zusje die op haar was gevestigd. Zo af en toe hoorde ze een muizig gekraak als Elaine een hapje van een Oreó nam.

Toen Willa aan haar opdrachten voor geschiedenis begon, had Elaine de koekjes op en zat daar maar, zonder iets te doen, terwijl ze af en toe een diepe zucht slaakte, die Willa pretendeerde niet te horen. Toen ging de telefoon. ‘Ik ga wel!’ zei Elaine, maar Willa was eerder in de keuken en nam de hoorn op. ‘Hallo?’ zei ze.